

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

ЯРОШЕВСЬКА ТАМАРА ВАСИЛІВНА

УДК 347.77.028

**ОХОРОНА ПРАВ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ:
ПРИВАТНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ**

Спеціальність 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес;
сімейне право; міжнародне приватне право

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора юридичних наук

Одеса – 2021

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі філософії та права Дніпровського державного технічного університету Міністерства освіти і науки України.

Науковий консультант доктор юридичних наук, професор
ШИШКА Роман Богданович,
Київський інститут інтелектуальної
власності та права
Національного університету
«Одеська юридична академія»,
професор кафедри інтелектуальної
власності та цивільно-правових дисциплін

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАПрН України
ГРИНЯК Андрій Богданович,
Київський регіональний центр НАПрН України,
заступник директора з наукової роботи;

доктор юридичних наук, професор
ЖОРНОКУЙ Юрій Михайлович,
Харківський національний університет
внутрішніх справ,
завідувач кафедри цивільного права та процесу;

доктор юридичних наук, доцент
ЯКУБІВСЬКИЙ Ігор Євгенович,
Львівський національний університет
імені Івана Франка,
професор кафедри цивільного права та процесу

Захист відбудеться «__» _____ 2021 р. о __ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.086.03 Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 23.

З дисертацією можна ознайомитися у науковій бібліотеці Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: м. Одеса, вул. Академічна, 2.

Автореферат розісланий «__» _____ 2021 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І.В. Лагутіна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Промислова власність, яка є важливим інструментом технологічного й економічного розвитку країни, тісно пов'язана з конкурентоспроможністю виробників та розвитком ринкової економіки. Наразі важливим завданням для України є створення ефективної національної інноваційної системи, яка спроможна забезпечити технологічну модернізацію економіки, підвищити її конкурентоспроможність на основі безпечних передових технологій. Ідеться про збереження і розвиток країни з інноваційно-орієнтованою економікою та наукою, де концептом є зростання значення інновацій, швидкий розвиток промисловості та міжнародної торгівлі, технологічного обміну, створення глобального інформаційного простору. Тому необхідно удосконалити ринок результатів інтелектуальної діяльності, систему національної правової охорони промислової власності та перетворити науковий потенціал України в дієвий ресурс економічного зростання. Проте криза в українській економіці, незацікавленість держави та зменшення фінансування вітчизняної науки призвели до зниження комерційного інтересу щодо проведення фундаментальних наукових досліджень і можливостей науковців належним чином використовувати об'єкти права промислової власності в Україні. У результаті цього українські вчені виїжджають за кордон для впровадження своїх результатів науково-технічної творчості на вигідніших умовах.

Нині активізація інтелектуальної, творчої діяльності людини в Україні вимагає економічних визначень, переосмислення ставлення до результатів науково-технічної творчості. Конституцією України визначено напрями регулювання відносин у сфері охорони прав інтелектуальної власності на користь творця та гарантовано кожній людині охорону результатів її інтелектуальної, творчої діяльності, спираючись на традицію права європейських країн.

Підвищена увага до цих правовідносин зумовлена також міжнародними зобов'язаннями України, зокрема вступом до Світової організації торгівлі, що неможливо було здійснити без виконання вимог Угоди ТРІПС, підписанням 27 червня 2014 року Угоди про асоціацію між Україною – з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами – з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію між Україною та ЄС).

Обраний Україною шлях інтеграції в Європейський Союз (далі – ЄС) потребує максимального наближення національного законодавства до права країн-членів ЄС. Необхідно зазначити, що Угода про асоціацію між Україною та ЄС містить значну кількість діючих у межах ЄС правових норм щодо охорони інтелектуальної власності, які мають бути імplementовані у законодавство

України. Актуальність розв'язання цього питання очевидна, оскільки це дозволить визначити конкретні заходи, які сприятимуть вступу України до ЄС.

Теоретичну основу дослідження склали наукові праці таких учених, як А.І. Абдуллін, Ч.Н. Азімов, О.Б. Андрейцева, Г.О. Андрощук, Ю.Є. Агаманова, О.В. Басай, В.М. Білоусов, М.М. Богуславський, О.О. Бондаренко, Ю.Л. Бошицький, Є.А. Булат, М.К. Галянтич, А.Б. Гриняк, О.В. Дзера, А.С. Довгерт, Ю.М. Жорнокуй, В.І. Єрьоменко, Р.Є. Еннан, О.С. Йоффе, О.В. Кадетова, О.В. Кам'янська, Ю.М. Капіца, П.П. Крайнев, В.М. Крижна, А.О. Кодинець, В.М. Коссаєв, О.В. Кохановська, Л.Г. Кравець, Н.С. Кузнєцова, Р.А. Майданик, В.Є. Макода, О.М. Мельник, Н.М. Мироненко, Г.О. Михайлюк, П.Ф. Немеш, Ю.В. Носік, В.В. Луць, О.П. Орлюк, Б.М. Падучак, В.П. Петров, О.О. Пиленко, О.А. Підпригора, О.О. Підпригора, С.Ю. Погуляєв, О.В. Ришкова, Л.І. Работягова, О.Д. Святоцький, О.П. Сергєєв, В.П. Скрипко, І.В. Спасибо-Фатєєва, Р.О. Стефанчук, Г.О. Ульянова, Н.К. Фінкель, Н.О. Халаїм, Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova, Г.Ф. Шершеневич, Р.Б. Шишка, О.С. Яворська, І.Є. Якубівський та інші.

Роботи цих та інших авторів заклали підґрунтя для поглиблення та інтеграції напрямів у сфері права інтелектуальної власності. Але наявні напрацювання не охоплюють усі питання правової охорони промислової власності в Україні, зокрема в умовах євроінтеграції. Кількість наукових праць, що безпосередньо стосуються пошуку механізмів для вдосконалення національного законодавства у сфері охорони промислової власності до рівня права ЄС, є недостатньою. Неповністю досліджені механізми наближення законодавства України до права ЄС у сфері промислової власності з урахуванням вимог міжнародних договорів.

Отже, актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю подальшого розвитку науки цивільного права щодо охорони прав промислової власності, вдосконалення чинного цивільного законодавства України в цій сфері та практики його застосування.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконане відповідно до основних положень Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», затвердженої Указом Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015, Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки, затвердженої Постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 03.03.2016 р., планів наукових досліджень кафедри філософії та права Дніпровського державного технічного університету «Вдосконалення механізмів охорони промислової власності в Україні в умовах інтеграції до європейських стандартів» на 2017–2018 роки (здобувач – науковий керівник роботи, державний реєстраційний номер 0117U000497) та «Проблеми охорони прав на об'єкти промислової власності в умовах інтеграційного розвитку

України» на 2018–2020 роки (здобувач – науковий керівник роботи, державний реєстраційний номер 0118U006884).

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є науково-теоретичний аналіз існуючого стану цивільно-правової охорони промислової власності та внесення пропозицій і рекомендацій щодо вдосконалення чинного законодавства України в цій сфері та практики його застосування.

Для досягнення зазначеної мети у дисертації вирішувалися такі завдання:

- обґрунтувати проблематику дослідження та встановити її чинники;

- надати загальну характеристику джерел цивільного права у сфері регулювання відносин з промислової власності в Україні та виявити його якість;
- розкрити правовий режим об’єктів права промислової власності;

- визначити правове становище суб’єктів права та зміст суб’єктивних прав на об’єкти промислової власності;

- узагальнити досвід регулювання сфери промислової власності в країнах ЄС та визначити доцільність його запозичень для врегулювання відносин у даній сфері в Україні;

- визначити загальнотеоретичні аспекти передачі технологій в Україні та провести порівняльний аналіз систем правового регулювання передачі технологій на основі права провідних зарубіжних країн;

- вивчити досвід країн-членів ЄС та інших провідних країн світу у сфері трансферу технологій та їх правового супроводу;

- з’ясувати проблемні питання комерціалізації прав на об’єкти промислової власності, виявити суперечності й прогалини національного законодавства у сфері трансферу технологій;

- визначити основні етапи уніфікації та гармонізації права країн-членів ЄС з охорони промислової власності та особливості формування регіональної охорони прав інтелектуальної власності в ЄС на винаходи, корисні моделі, торговельні марки, промислові зразки, географічні зазначення, а також єдиної патентної охорони;

- визначити вплив європейської правової доктрини на розвиток права промислової власності та розглянути його як пріоритетну сферу адаптації цивільного законодавства України до права ЄС;

- сформулювати науково обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання охорони прав промислової власності.

Об’єктом дослідження є цивільні правовідносини у сфері охорони прав промислової власності

Предметом дослідження є охорона прав промислової власності: приватно-правовий аспект.

Методи дослідження. Для досягнення наукової об’єктивності результатів дослідження було використано комплекс методів, які застосовуються в сучасній юридичній науці. У роботі використані діалектичний, формально-догматичний, формально-логічний, порівняльно-правовий, історичний, формально-

юридичний, системно-логічний методи дослідження, метод комплексного та системного аналізу та інші наукові методи дослідження правових явищ.

За допомогою діалектичного методу пізнання із системно-структурним підходом розглянуто розвиток інституту промислової власності в Україні та ЄС (підрозділи 1.2, 5.2). За допомогою диспозитивного методу розглянуті проблемні питання охорони особистих немайнових і майнових прав суб'єктів на об'єкти права промислової власності (підрозділи 2.1, 2.2, 3.3, 4.3, 5.3). Формально-догматичний метод використовувався при тлумаченні цивільно-правових норм та окремих категорій і понять, що стосуються предмета дослідження (підрозділи 1.2, 1.3, 4.1). Формально-логічний метод використовувався при побудові структури дисертації, дослідженні цивільного законодавства, що регулює відносини у сфері промислової власності, практики його застосування, викладенні основних положень наукової роботи, формулюванні визначень, обґрунтуванні рекомендацій та висновків (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 3.3, 4.1). За допомогою порівняльно-правового методу був проведений аналіз правового регулювання відносин у провідних країнах світу для виявлення переваг і недоліків наявних теоретичних конструкцій (підрозділи 3.2, 4.2, 5.2). За допомогою історичного методу було розглянуто становлення та розвиток патентної системи правової охорони промислової власності в Україні та країнах ЄС (підрозділи 1.2, 5.2).

Системно-логічний метод застосовувався для дослідження проблемних питань охорони та використання об'єктів промислової власності з одночасним застосуванням засобів логічного методу для вдосконалення механізмів регулювання (підрозділи 3.3, 4.3, 5.3); формально-юридичний – під час аналізу законодавства України, права ЄС, провідних зарубіжних країн у сфері промислової власності (підрозділи 1.2, 3.1, 3.2, 4.2, 4.3); комплексний аналіз – під час дослідження прав на об'єкти промислової власності (підрозділи 2.1, 2.2, 5.3).

Зроблені у результаті аналізу пропозиції та висновки базуються на вимогах формальної логіки з урахуванням обґрунтованості, визначеності та послідовності.

Теоретичну базу дослідження склали наукові праці українських і зарубіжних учених із філософії, теорії права, цивільного права, права інтелектуальної власності, інших галузей системи права України, політології, соціології, сучасної економіки, розвитку новітніх технологій.

Нормативну основу дослідження становлять: Конституція України, міжнародно-правові акти, цивільне законодавство України, Угода про асоціацію між Україною та ЄС, Угода ТРІПС, директиви та регламенти ЄС та акти законодавства зарубіжних країн у сфері промислової власності.

Емпіричну базу дослідження становлять рішення Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ), рішення судів, розміщені в Єдиному реєстрі судових рішень у справах щодо охорони прав на об'єкти промислової власності.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є одним із перших у доктрині цивільного права спеціальним комплексним дослідженням охорони прав промислової власності в Україні в умовах європейської інтеграції.

Теоретична база роботи дозволила сформулювати й обґрунтувати низку наукових положень, що мають новизну і пріоритет для розвитку науки національного цивільного права, зокрема:

вперше:

обґрунтовано перспективний і новий напрям вирішення завдання охорони прав на об'єкт промислової власності, що створений на замовлення при виконанні науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт (далі НДДКР) за бюджетні кошти з урахуванням презумпції виключності прав творця, встановлення правового режиму об'єкта права, визначення механізму реалізації майнових прав сторін на створений об'єкт промислової власності та правового режиму його використання у цивільному обороті, збалансування майнових прав і юридичних обов'язків сторін у договірних відносинах з урахуванням інтересів творця об'єкта права, виконавця замовлення та інвестиційних державних інтересів;

розроблено механізм здійснення майнових прав на об'єкт, створений у процесі виконання НДДКР за бюджетні кошти. Запропоновано доповнити статтю 430 ЦК України частиною третьою про те, що майнові права на об'єкт, створений при виконанні НДДКР за бюджетні кошти, будуть належати виконавцю замовлення у разі, якщо між творцем об'єкта права і виконавцем у цивільно-договірному порядку врегульована передача майнових прав. Первинні майнові права на цей об'єкт належать творцю об'єкта права. Замовники, які здійснюють фінансування зазначених робіт, будуть мати право на отримання невиключної безоплатної ліцензії для використання цього об'єкта з метою виконання робіт або постачання продукції для державних потреб;

визначено поняття «корисна модель» як результат інтелектуальної, творчої діяльності людини, що визначає нове технічне (технологічне) рішення, яке дозволяє вирішувати завдання у виробництві (виробничому процесі) чи інших сферах діяльності людини, має незначний винахідницький рівень та є промисловим придатним;

запропоновано доповнити статтю 6 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» положеннями про те, що не можуть одержати правову охорону позначення, які зображують або імітують релігійні чи інші символи, що мають високе символічне значення, та позначення, заявка на які була подана недобросовісним заявником;

у результаті порівняльного аналізу законодавства України та права ЄС щодо прав суб'єктів на об'єкти промислової власності зроблено висновки, що видаються корисними для пошуку шляхів удосконалення законодавства України:

1) положення законодавства України у сфері патентного права відповідає положенням законодавства ЄС. Право на отримання патенту ЄС, як і за національним законодавством, належить винахіднику або його правонаступнику;

2) положення законодавства України у сфері права на географічне зазначення відповідає положенням законодавства ЄС. За національним законодавством, як і за законодавством ЄС, право на державну реєстрацію географічного зазначення має об'єднання осіб, які в зазначеному географічному місці видобувають чи виробляють товар, чи переробляють сировину для товару, особлива якість, репутація, інші характеристики якого зумовлені цим географічним місцем;

3) положення національного законодавства у сфері прав на торговельну марку відрізняються від положень права ЄС. На відміну від національного законодавства, за правом країн ЄС власниками прав на торговельну марку ЄС, крім фізичних або юридичних осіб, можуть бути суб'єкти публічного права.

обгрунтовано розуміння того, що поняття «трансфер технологій» у законодавстві України визначене через суто договірне поняття – передачу технології, майнові права та обов'язки на яку переходять від однієї особи до іншої шляхом укладання цивільно-правового договору. Водночас трансфер технологій – це передача знань і досвіду з метою їх впровадження та підвищення рівня технологічного розвитку учасників. Трансфер технологій передбачає не тільки передачу інформації про інновації, але й освоєння нової технології при активній участі творця об'єкта права, власника інформації та кінцевого споживача продукції (послуг), яка виготовляється (надається) за допомогою нової технології. При легальному визначенні цього поняття основний акцент має бути зроблений саме на його сторонах як учасниках правовідносин.

На підставі цього, запропоновано розуміти «трансфер технологій» як передачу технології та/або її складових на підставі укладеного між творцем об'єкта права і набувачем договору, яким установлюються, змінюються або припиняються майнові права та обов'язки щодо технології та/або її складових з метою її (їх) впровадження учасниками цього процесу та підвищення рівня технологічного розвитку учасників;

обгрунтовано доцільність закріплення у статтю 11 Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» положення про обов'язкову реалізацію трансферу технологій та/або їх складових, створених або придбаних за бюджетні кошти протягом трьох років після їх створення (придбання);

вдосконалено:

положення щодо доцільності розмежування поняття «винахід» та «корисна модель», які за чинним патентним законодавством України є

практично тотожними. Проте це різні об'єкти промислової власності, які мають відмінні умови для набуття прав;

визначення поняття «винахід», яке доповнено вказівкою на те, що не будь-який результат інтелектуальної, творчої діяльності людини у будь-якій сфері технології має визнаватися винаходом, а саме той результат інтелектуальної, творчої діяльності людини, який визначається як нове технічне (технологічне) рішення, що дозволяє вирішувати завдання у виробництві (виробничому процесі) чи інших сферах діяльності людини, має винахідницький рівень та є промислово придатним;

розуміння поняття промислового зразка, яке доповнено вказівкою на те, що цей результат інтелектуальної, творчої діяльності людини в галузі художнього конструювання має визначати саме зовнішній вигляд нового, індивідуального виробу або його видимої частини;

положення про введення в законодавство України у сфері охорони прав на промисловий зразок додаткової умови щодо визнання прав недійсними у судовому порядку, розширення об'єктів охорони, зокрема, внаслідок охорони об'єктів нестійкої форми, які в робочому режимі можуть бути охарактеризовані зовнішніми ознаками формоутворювальних виробів, узгодження положень ЦК України зі спеціальним законодавством щодо поділу промислових зразків на два правових режими та, у зв'язку з цим, щодо строку чинності майнових прав на зареєстрований та незареєстрований промисловий зразок;

правову позицію (В.М. Коссак, І.Є. Якубівський) щодо необхідності включення до ч. 1 ст. 489 ЦК України поняття «комерційне найменування». Розроблену дефініцію «комерційне найменування» запропоновано розуміти як будь-яке позначення, що ідентифікує юридичну особу, яка виробляє та/або реалізує товар чи надає послуги та вирізняє її з-поміж інших осіб;

механізм правової охорони географічних зазначень та захисту їх найменувань відповідно до права ЄС та Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, який дозволить активно просувати національні географічні зазначення до споживачів у країнах ЄС, обґрунтовуючи унікальність споживчих властивостей та особливості виробництва цього об'єкта права. Зокрема для того, щоб виявити й проаналізувати місцеві назви традиційних регіональних продуктів та обрати найбільш прийнятні з них, пропонується за допомогою медіа робити опитування споживачів, а саме: які з національних регіональних продуктів гідно зарекомендували себе на національному ринку для того, щоб надалі ці географічні зазначення мали змогу першочергово отримати державну реєстрацію як об'єкти права і в Україні, і в ЄС;

механізм здійснення трансферу технологій та/або її складових з урахуванням світового досвіду у цій сфері. Наголошено на тому, що лише активна участь держави у створенні відповідних центрів з трансферу технологій як на законодавчому рівні, так і за допомогою довгострокового фінансування, а також податкова підтримка розробників інновацій та споживачів, які проводять

впровадження технологій та/або її складових, може розв'язати проблемні питання активізації інноваційних процесів в Україні;

дістало подальшого розвитку:

висновок про те, що в Україні особисті немайнові права творців охороняються так само, як і в зарубіжних країнах. Аналіз практики судів щодо розгляду і вирішення справ, пов'язаних із порушенням майнових прав на об'єкти промислової власності, дозволяє зробити висновок, що найбільш проблематичними й недостатньо врегульованими є саме відносини щодо охорони майнових прав творців та інших правоволодільців на об'єкти права промислової власності;

положення про те, що права на об'єкти права промислової власності можуть надаватися чи передаватися як на підставі спеціальних договорів (договір між працівником та роботодавцем у разі створення об'єкта права у зв'язку з виконанням трудового договору, договір між співволодільцями майнових прав тощо), так і відповідно до договорів у сфері інтелектуальної власності (договір про передавання виключних майнових прав, ліцензійний договір);

положення з внесення змін до законодавства України. Обґрунтовано та сформульовано пропозиції із внесення змін до законодавства України відповідно до законодавства ЄС, практики його застосування щодо охорони прав на винаходи, корисні моделі, торговельні марки, промислові зразки, комерційні найменування, об'єкти права, створені у процесі виконання НДДКР за бюджетні кошти, трансферу технологій (пропозиції узагальнено у проєкті змін до законодавства у сфері промислової власності та подано у додатку 2 до дисертації);

правова позиція про те, що для вдосконалення системи охорони та захисту інтелектуальної власності наразі в Україні доцільно прийняти Кодекс України про інтелектуальну власність. Вагомими чинниками для прийняття кодифікованого акту у сфері інтелектуальної власності є: інтеграційні процеси в Україні; створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності; суперечливі положення, неузгоджені норми, прогалини між спеціальними законами у сфері інтелектуальної власності та Книгою 4 ЦК України; завдання щодо створення єдиної системи охорони права інтелектуальної власності, здатної належним чином захистити права зацікавлених осіб.

Практичне значення одержаних результатів дослідження зумовлюється їх загальною спрямованістю на вдосконалення механізмів правової охорони промислової власності в Україні в процесі імплементації європейських норм та виконання положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС в частині прав на об'єкти промислової власності.

Викладені теоретичні положення, висновки, пропозиції, рекомендації можуть бути використані у:

науково-дослідній діяльності – для подальшої розробки ефективних механізмів з охорони прав промислової власності;

правотворчій діяльності – під час внесення змін і доповнень до чинного ЦК України та спеціальних законів у сфері промислової власності з метою впровадження європейських норм та імплементації положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС; при розробці законодавчого акту, спрямованого на закріплення матеріальних норм та процесуальних засад у діяльності Вищого спеціалізованого суду України з питань інтелектуальної власності для створення найбільш ефективних механізмів з охорони промислової власності;

правозастосовній діяльності – для вдосконалення практики застосування нормативно-правових актів, якими врегульовано механізм забезпечення права на об'єкти промислової власності;

навчальному процесі – при викладанні навчальних дисциплін: «Інтелектуальна власність», «Цивільне право», «Господарське право», «Право інтелектуальної власності», «Договірне право», «Договірне право та інтелектуальна власність», «Трансфер технологій», а також при підготовці навчальних посібників, підручників, методичних рекомендацій із зазначених дисциплін.

Особистий внесок здобувачки. Дисертація є самостійною науковою роботою, виконаною здобувачкою особисто. Сформульовані у ній положення та висновки ґрунтуються на власних дослідженнях і отримані авторкою самостійно. У наукових працях, опублікованих за темою дисертації у співавторстві, авторський внесок полягає у формулюванні окремих пропозицій щодо вдосконалення законодавства України у сфері охорони прав промислової власності. Ідеї та розробки, що належать співавторам публікацій за темою дисертації, здобувачкою не використовувалися.

Апробація результатів дисертації. Результати дисертаційного дослідження обговорювалися на розширеному засіданні міжкафедрального семінару Дніпровського державного технічного університету та на засіданні кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія».

Основні наукові положення дисертаційного дослідження пройшли апробацію на наукових та науково-практичних конференціях, зокрема, Міжнародній науковій конференції «Міжнародні читання з міжнародного права пам'яті професора П.Є. Казанського» (м. Одеса, 2–3 листопада 2012 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Становлення громадянського суспільства в Україні: нормативно-правове підґрунтя» (м. Дніпропетровськ, 2 червня 2013 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Пріоритетні напрямки розвитку правової системи України» (м. Донецьк, 25–26 жовтня 2013 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Юридичні науки: стан та перспективи досліджень» (Київ, 13–14 грудня 2013 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Двадцять четверті економіко-правові дискусії»

(м. Львів, 28 лютого 2018 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Теорія та практика адаптації законодавства України до законодавства ЄС» (м. Київ, 8 червня 2018 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми та перспективи розвитку підприємництва» (м. Харків, 30 листопада 2018 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Теоретичні та практичні проблеми застосування норм цивільного, трудового та господарського права в сучасних умовах» (м. Дніпро, 23 листопада 2018 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Рівень ефективності та необхідність впливу юридичної науки на нормотворчу діяльність та юридичну практику» (м. Харків, 1–2 лютого 2019 р.), VII Всеукраїнській науково-практичній конференції «Україна в контексті міжнародних стосунків» (м. Кам'янське, 5–6 березня 2019 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Сутність та значення впливу законодавства на розвиток суспільних відносин» (м. Одеса, 8–9 березня 2019 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Юридична наука в сучасному світі: здобутки та перспективи» (м. Одеса, 27 вересня 2019 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Правове регулювання суспільних відносин в умовах демократизації української держави» (Одеса, 10–11 квітня 2020 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Юридична наука в XXI столітті: перспективні та пріоритетні напрями досліджень» (Запоріжжя, 8–9 травня 2020 р.), IV Міжнародній науково-практичній конференції «Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів» (Суми, 21–22 травня 2020 р.), Круглому столі «Порівняльний аналіз цивільного, трудового, господарського та процесуального законодавства України та Литви» (Дніпро, 30 вересня 2020 р.), X Міжнародній науково-практичній конференції «Trends in the development of modern scientific thought» (Ванкувер, Канада, 23–26 листопада 2020 р.), II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Безпека в сфері інтелектуальної власності» (Київ, 30 листопада 2020 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Цивільне право і процес: витоки, здобутки і перспективи розвитку» (Київ, 18–19 грудня 2020 р.) та інших.

Результати дослідження використовувалися під час читання лекційних курсів з навчальних дисциплін «Інтелектуальна власність», «Право», «Правознавство», «Договірне право та інтелектуальна власність», «Трансфер технологій» для здобувачів вищої освіти Дніпровського державного технічного університету, а також «Цивільне право», «Цивільний процес», «Цивільне та сімейне право», «Право інтелектуальної власності» для здобувачів вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Публікації. Основні теоретичні положення і висновки дисертаційної роботи викладені у 50 наукових працях, з яких 2 одноосібні монографії: «Охорона промислової власності в Україні в умовах європейської інтеграції» та «Проблеми охорони прав промислової власності в Україні», розділ у колективній монографії: «Scientific approaches in jurisprudence», 25 наукових

статей, серед яких 20 статей опубліковано у фахових виданнях (з них 8 статей у виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз), 5 статей опубліковані у зарубіжних періодичних виданнях з юридичного напрямку, 22 тези доповідей на наукових і науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, п'яти розділів, що містять 14 підрозділів, висновків, списку використаних джерел (530 найменувань) та додатків. Загальний обсяг роботи становить 506 сторінок, з яких основний зміст – 385 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **Вступі** обґрунтовано вибір теми дисертаційного дослідження, визначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, висвітлено наукову новизну одержаних результатів та їх практичне значення, зазначено про апробацію результатів дослідження, публікації, структуру та обсяг дисертації.

Перший розділ «Загальна характеристика інституту права промислової власності» складається з трьох підрозділів, у яких визначено проблематику дослідження та встановлені її чинники, проаналізовано законодавство України у сфері промислової власності, визначені джерела права промислової власності, досліджено поняття об'єктів права промислової власності.

У **підрозділі 1.1. «Визначення проблематики дослідження та його напрямів»** обґрунтована проблематика дисертаційного дослідження та встановлені її чинники. Зроблено висновок, що в умовах переходу України до ринкових відносин, становлення приватної форми власності істотно зросла роль промислової власності. Підкреслюється, що постійний розвиток технологій, зростання конкуренції на товарних ринках сприяють тому, що об'єкти права промислової власності стають визначальним важелем в економічному розвитку суспільства. Проте наразі в Україні проблемним питанням є вдосконалення механізму охорони та комерціалізації об'єктів права промислової власності, вироблення чіткої державної політики у сфері розвитку ринку і створення системи охорони промислової власності.

Розв'язання проблемних питань з охорони в Україні зазначеної сфери вбачається у: встановленні відповідності положень чинного національного законодавства міжнародним угодам та праву країн-членів ЄС; удосконаленні нормативно-правової бази та створенні дієвих механізмів охорони прав на об'єкти промислової власності, включаючи організаційне й фінансове забезпечення дослідницьких і наукових розробок; відповідній стратегії державної економіко-правової інноваційної політики для підвищення конкурентоспроможності вітчизняних робіт, товарів, послуг і ефективності охорони інтересів творців об'єктів права та законних правоволодільців;

конкретних пропозиціях і рекомендаціях щодо вдосконалення законодавства України у сфері промислової власності.

У підрозділі 1.2. «Поняття та джерела права промислової власності» проаналізовано чинне законодавство України у сфері промислової власності та визначені джерела права промислової власності. Зроблено висновок, що в доктрині цивільного права не існує єдиної точки зору щодо визначення, які об'єкти права належать до промислової власності. У зв'язку з цим вбачається за доцільне взяти за основу міжнародні акти з охорони промислової власності. Саме вони дозволяють уникнути доктринальних розбіжностей і зосередитися на суті самого предмета дослідження. Запропоновано взяти за основу основний міжнародний документ, який визначає засади всіх інших міжнародних угод у сфері охорони промислової власності – Паризьку конвенцію про охорону промислової власності. Мета України – приведення національного інституту прав промислової власності у відповідність до норм Паризької конвенції та інших міжнародних актів у цій сфері.

Зроблено висновок, що в Україні закладено основи законодавчої бази у сфері охорони прав на об'єкти промислової власності, для розробки та прийняття якої була використана значна частина наукових праць і застосований як міжнародний, так і вітчизняний досвід. У цілому законодавство України у сфері промислової власності відповідає міжнародним нормативно-правовим актам та вимогам ринкової економіки. Проте беззаперечним є факт окремих недоліків чинного законодавства та його недосконалість, що вимагає ґрунтовного теоретичного дослідження з метою удосконалення національного законодавства у сфері охорони прав на об'єкти промислової власності та врегулювання відносин у цій сфері.

Зауважено, що порівнювання національного законодавства у сфері охорони прав на об'єкти промислової власності із відповідним законодавством ЄС та законодавством окремих провідних зарубіжних країн, вивчення специфіки положень, тенденцій розвитку представляє безперечний інтерес як з погляду правотворчості, так і з погляду практичного використання світового досвіду для більш ефективної реалізації реформ в Україні. Встановлено, що обраний Україною шлях інтеграції в ЄС потребує максимального наближення національного законодавства у сфері інтелектуальної власності до права країн-членів ЄС. Конституція України визначила чіткий напрям регулювання відносин у даній сфері на користь творця. Цей принцип закріплений і в законодавстві ЄС, і в міжнародних нормах.

Обґрунтовано, що для вдосконалення системи охорони та захисту інтелектуальної власності, наразі в Україні доцільно створити й прийняти Кодекс України про інтелектуальну власність. Вагомими чинниками для прийняття кодифікованого акту у сфері інтелектуальної власності є: євроінтеграційні процеси в Україні; створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності; суперечливі положення, неузгоджені норми,

прогалини між спеціальними законами у сфері інтелектуальної власності та Книгою 4 ЦК України; завдання щодо створення єдиної системи охорони права інтелектуальної власності, здатної належним чином захистити права зацікавлених осіб.

Судові спори щодо охорони та захисту прав інтелектуальної власності є одними з найскладніших для розгляду, оскільки вимагають знання не лише специфічних юридичних аспектів, але й технічних. Тому і суддям, і суб'єктам права інтелектуальної власності було б набагато легше розібратися у цій складній сфері, якби законодавство інтелектуальної власності було систематизовано в одному акті – Кодексі України про інтелектуальну власність.

У підрозділі 1.3. «Поняття об'єктів права промислової власності» досліджено визначення понять: «винахід», «корисна модель», «промисловий зразок», «торговельна марка», «комерційне найменування», «географічне зазначення» за законодавством України у порівнянні з міжнародними актами, відповідним законодавством ЄС та окремих провідних зарубіжних країн.

З метою вдосконалення національної системи правової охорони промислової власності у порівнянні з європейськими нормами та створення ефективного механізму охорони прав на об'єкти промислової власності обґрунтована доцільність розмежування визначення понять «винахід» та «корисна модель», які за чинним законодавством України є практично тотожними. Втім, це різні об'єкти промислової власності, які мають відмінні умови для набуття охоронних прав.

Зроблено висновок, що у ст. 1 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» закріплено визначення винаходу у загальновищезазначеному, а не в юридичному значенні, обмежуючи лише сферу його застосування – будь-яка технологія. Проте використання терміну «у будь-якій галузі технології» значно звужує коло об'єктів патентування. Результат діяльності у будь-якій галузі технології є результатом у виробництві або в процесі виробництва, але не всі патентоздатні винаходи є результатом виробництва. Винахід підлягає правовій охороні законом, якщо він відповідає умовам патентоздатності, тобто новизні, винахідницькому рівню, промисловій придатності. Запропоновано у ст. 1 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» закріпити розроблену дефініцію «винахід» як результат інтелектуальної, творчої діяльності людини, що визначає нове технічне (технологічне) рішення, яке дозволяє вирішувати завдання у виробництві (виробничому процесі) чи інших сферах діяльності людини, має винахідницький рівень та є промислово придатним.

Корисна модель, як і винахід, повинна бути результатом самостійної винахідницької творчості, але ступінь цієї творчості може бути значно нижчою, ніж для винаходу. Для визнання корисної моделі об'єктом права необхідно ввести до Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» додатковий критерій – «незначний винахідницький рівень», що дозволить

оцінити творчий внесок винахідника у створенні цього об'єкта. На підставі цього, запропоновано в Законі України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» закріпити розроблену авторську дефініцію «корисна модель» як результат інтелектуальної, творчої діяльності людини, що визначає нове технічне (технологічне) рішення, яке дозволяє вирішувати завдання у виробництві (виробничому процесі) чи інших сферах діяльності людини, має незначний винахідницький рівень та є промислово придатним.

Для узгодження визначення термінів «торговельна марка», «комерційне найменування», «промисловий зразок» у національному законодавстві із відповідними визначеннями, які закріплені у законодавстві ЄС та в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС, запропоновано внести зміни та доповнення у чинне законодавство України у сфері промислової власності.

Щодо сфери охорони прав на комерційне найменування, дисертантка звертає увагу на те, що ЦК України не має визначення терміну «комерційне найменування». Стаття 489 ЦК України встановлює критерії охороноздатності комерційних найменувань, але не містить визначення цього терміну. У роботі розроблено авторську дефініцію «комерційне найменування» та обґрунтовано позицію щодо доцільності закріплення його у ч. 1 ст. 489 ЦК України.

У роботі наголошено на тому, що спрямованість України до європейської інтеграції наразі виступає найсуттєвішим чинником реформ в усіх сферах суспільства. На підставі аналізу наукової доктрини та публікацій із врегулювання відносин у сфері приватного права зроблено висновок, що нині ЦК України потребує проведення негайної рекодифікації, головними чинниками якої стали: європейська тенденція до уніфікації та гармонізації приватноправового регулювання; розробка і прийняття нових законів у країнах ЄС; модернізація цивільно-правових кодифікацій з урахуванням міжнародних і європейських норм.

Другий розділ «Охорона суб'єктивних прав на об'єкти промислової власності», який включає два підрозділи, присвячений дослідженню кола суб'єктів права на об'єкти промислової власності, розкриває зміст суб'єктивних прав на об'єкти промислової власності.

Підрозділ 2.1. «Суб'єкти права на об'єкти промислової власності» присвячений дослідженню кола суб'єктів права на об'єкти промислової власності. У результаті дослідження обґрунтовано новий і перспективний напрям вирішення завдання охорони прав на об'єкт промислової власності, створений на замовлення у процесі виконання НДДКР за бюджетні кошти – презумпції виключності прав творця, встановлення правового режиму об'єкта права, визначення механізму реалізації майнових прав сторін на створений об'єкт промислової власності та правового режиму його використання у цивільному обороті, збалансування суб'єктивних прав і юридичних обов'язків сторін у договірних відносинах з урахуванням інтересів творця об'єкта права, виконавця замовлення та інвестиційних державних інтересів.

Відповідно до ч. 2 ст. 430 ЦК України майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений на замовлення, належить творцеві цього об'єкта та замовникові спільно, якщо інше не встановлене договором. У роботі відстоюється позиція щодо того, що ця норма не вважається вдалим розв'язанням правовідносин між сторонами стосовно майнових прав на об'єкт, створений у процесі виконання НДДКР. Визнання спільними прав на об'єкт промислової власності ще більше ускладнює відносини між державним замовником і творцем цього об'єкта. У визначених частках у спільному праві слід враховувати певні чинники, наприклад, творчий внесок винахідника (автора промислового зразка), обсяг державних матеріальних витрат, передбачений прибуток від використання цього об'єкта права та інше. На практиці розрахувати це, а також спрогнозувати прибуток від використання об'єкта права досить складно. І якщо згідно з цією нормою ЦК України державний замовник і творець об'єкта права є співволодільцями майнових прав, то у такому випадку замовник не зобов'язаний укладати з творцем об'єкта права – договір про винагороду за створений об'єкт інтелектуальної власності. Право на одержання охоронного документа буде належати спільно і творцю, і державному замовнику, якщо інше не передбачено договором між ними. А при визнанні спільного права за творцем об'єкта та державним замовником – не враховуються інтереси підприємства, наукової установи, організації чи закладу вищої освіти, що є роботодавцем творця об'єкта права і виконавцем замовлення. У роботі наголошено на тому, що саме законодавство повинно чітко регулювати будь-який аспект відносин між зацікавленими сторонами створеного об'єкта права.

На підставі вищевизначеного, запропоновано доповнити статтю 430 ЦК України частиною третьою про те, що майнові права на об'єкт, створений при виконанні НДДКР за бюджетні кошти, будуть належати виконавцю замовлення у разі, якщо між творцем об'єкта права і виконавцем у цивільно-договірному порядку врегульована передача майнових прав. Первинні майнові права на цей об'єкт належать творцю об'єкта права. Замовники, які здійснюють фінансування зазначених робіт, будуть мати право на отримання невиключної безоплатної ліцензії для використання цього об'єкта з метою виконання робіт або постачання продукції для державних потреб.

Підрозділ 2.2. «Зміст суб'єктивних прав на об'єкти промислової власності» присвячений дослідженню сукупності прав, якими наділяє законодавство суб'єктів права на об'єкти промислової власності. Здійснюючи правовий аналіз і комплексне дослідження національних правових норм, які регулюють зміст суб'єктивного права на використання об'єктів промислової власності, у роботі доведено доцільність піднесення особистих немайнових прав творців на об'єкти промислової власності на більш високий рівень. Робиться висновок, що визнання суспільством особистих немайнових прав творця на створений об'єкт промислової власності буде стимулювати творчу

діяльність людини та більшою мірою заохочувати до впровадження цього об'єкта права. Конституція України визначила напрямок регулювання відносин у сфері інтелектуальної та, зокрема, промислової власності на користь творця та гарантує кожній людині охорону результатів її інтелектуальної, творчої діяльності, спираючись на традицію права європейських країн. Цей принцип закріплений і в міжнародних нормах, і в європейському законодавстві.

Встановлено, що в Україні особисті немайнові права творців охороняються так само, як і в зарубіжних країнах. Аналіз практики судів щодо розгляду і вирішення справ, пов'язаних із порушенням майнових прав на об'єкти промислової власності, дозволяє зробити висновок, що найбільше проблематичними та недостатньо врегульованими є саме відносини щодо охорони майнових прав творців та інших правоволодільців на об'єкти права промислової власності.

Третій розділ «Аналіз міжнародного досвіду з охорони прав на об'єкти промислової власності» складається із трьох підрозділів, у яких аналізуються законодавство ЄС у сфері промислової власності, відповідне позитивне право окремих зарубіжних країн (США, КНР, Японії, Великої Британії, Республіки Білорусь тощо) та визначаються проблемні питання правової охорони окремих об'єктів права промислової власності в Україні.

У підрозділі 3.1. «Охорона об'єктів права промислової власності в країнах ЄС» проаналізовано позитивне право країн ЄС у сфері промислової власності. У роботі зазначено, що нині в ЄС спостерігається активізація розвитку правової системи у галузі приватного права, зокрема, у сфері правової охорони промислової власності.

Зазначено, що в ЄС приділяється значна увага новим об'єктам промислової власності, зокрема винаходам у галузі біотехнології та комп'ютерної технології, а також створенню якісних продуктів шляхом запровадження спеціальних механізмів виробництва та географічних зон. Це пояснюється тим, що наукові дослідження у сфері винахідництва є пріоритетними й промислово важливими для нинішнього етапу розвитку законодавства ЄС, а використання в межах спільного ринку географічних зазначень та маркування походження сільськогосподарської продукції, природних мінеральних вод є одним із важливих кроків на шляху до забезпечення споживачам можливості отримувати продовольчі товари гарантовано високої якості.

Визначено, що на сьогодні в країнах-членах ЄС тимчасово зупинене питання про гармонізацію законодавства у сфері правової охорони корисних моделей. Це зумовлено тим, що більшість фахівців цієї сфери протистояли створенню механізму охорони корисних моделей. Основні причини такої позиції такі: юридична нестабільність даної системи охорони; низький винахідницький рівень для визнання корисної моделі охороноздатним об'єктом;

надмірно тривалий обсяг охорони корисної моделі, який не зможе конкурувати з чинною системою охорони винаходів.

У роботі наголошено, що за законодавством ЄС, як нині й в Україні, охорона промислових зразків умовно поділяється на два правові режими: один регулює відносини щодо охорони та захисту зареєстрованих промислових зразків, другий – незареєстрованих. Умови охорони є однаковими як для промислових зразків, які підлягають реєстрації, так і для промислових зразків, які отримують охорону без реєстрації. Можливість отримання правової охорони промислових зразків без реєстрації була запроваджена спеціально для тих об'єктів, які швидко морально застарівають і комерційне життя яких досить коротке.

Встановлено, що в ЄС врегульована охорона прав на торговельні марки та географічні зазначення. Проте в праві ЄС відсутні спеціальні нормативно-правові акти щодо правової охорони комерційних (фірмових) найменувань, однак інтерес до цих об'єктів промислової власності поступово зростає.

Зроблено висновок, що досвід охорони прав на об'єкти промислової власності в ЄС є цікавим для України. Обираючи шлях інтеграції до ЄС, Україні необхідно врахувати тенденцію країн-членів ЄС щодо охорони прав у зазначеній сфері, щоб максимально наблизити законодавство України до позитивного права ЄС.

У підрозділі 3.2. «Світовий досвід регулювання прав на об'єкти промислової власності» аналізується законодавство у сфері промислової власності окремих іноземних країн (США, КНР, Японії, Великобританії, Республіки Білорусь тощо). У результаті аналізу зроблено висновок, що у цих країнах різний підхід щодо охорони прав на такі об'єкти права, як торговельні марки, корисні моделі, промислові зразки. Проте є загальні підходи щодо правової охорони у сфері винахідництва, зокрема, охорони прав на секретні винаходи.

Звертається увага на те, що жорсткі умови, які висувуються до промислових зразків як об'єктів права промислової власності, призвели до того, що у ряді зарубіжних країн автори зразків намагаються отримати на ці об'єкти права – і патентно-правову, і авторсько-правову охорону. Доведено, що поєднання у законодавстві України двох означених форм правової охорони не є доцільним, оскільки основне завдання об'єктів промислового зразка – визначення зовнішнього вигляду промислового виробу, тому, доречно, що в Україні промисловий зразок охороняється як об'єкт права промислової власності.

Зроблено висновок, що на сучасному етапі в Україні доводиться опановувати нові механізми регулювання як зовнішньої торгівлі, так і охорони об'єктів права промислової власності. У зв'язку з цим, актуальним стає вивчення зарубіжного досвіду із врегулювання відносин у сфері промислової власності. Нині законодавство у сфері промислової власності в Україні в цілому

відповідає міжнародним і європейським нормам. Однак необхідно враховувати новачі зарубіжного правового регулювання в цій сфері та сучасні пріоритети внутрішньої та зовнішньої політики держави.

У *підрозділі 3.3. «Проблеми правової охорони об'єктів права промислової власності в Україні»* наголошено, що порівняльний аналіз законодавства України у цій сфері з відповідним законодавством ЄС дає підстави стверджувати про наявність колізій між національним і європейським правом стосовно охорони промислових зразків і торговельних марок.

Для узгодження законодавства України у сфері охорони прав на промисловий зразок з відповідним правом ЄС у національне законодавство внесено суттєві зміни та доповнення, зокрема, щодо визначення поняття «промисловий зразок», строку чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на промисловий зразок, поділу промислових зразків на два правових режими – на «зареєстрований» та «незареєстрований» критерій охороноздатності промислового зразка – і це доцільно. Відповідно до положень профільного Закону України промисловий зразок має різний строк чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності залежно від того, чи відноситься цей об'єкт права до категорії «зареєстрований», чи до категорії – «незареєстрований». Проте у ЦК України строк чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на промисловий зразок не має такого поділу. У зв'язку з цим наголошено на необхідності узгодження у цій частині норм ЦК України з положеннями профільного Закону.

У роботі звертається увага на те, що в ЄС інакше визначено коло об'єктів, зовнішні ознаки яких можуть отримати охорону як промисловий зразок. На відміну від відповідного законодавства ЄС, в Україні зберігається вилучення з охорони промислових зразків, що належать до об'єктів нестійкої форми, зокрема і до тих, які в робочому режимі можуть бути охарактеризовані зовнішніми ознаками формуютьвальних виробів.

Доведено, що розширення об'єктів охорони промислового зразка, зокрема, шляхом охорони об'єктів нестійкої форми, які в робочому режимі можуть бути охарактеризовані зовнішніми ознаками формуютьвальних виробів, узгодження положень між ЦК України та профільним Законом у зазначеній сфері щодо строку чинності виключних майнових прав на промисловий зразок – це важливий крок до гармонізації національного законодавства із законодавством країн-членів ЄС.

У результаті порівняльного аналізу законодавства України у сфері охорони торговельних марок та відповідного законодавства ЄС зроблено висновок, що в цілому національне законодавство відповідає європейському законодавству, але є окремі недоліки чинного законодавства України у цій сфері. Обґрунтовано, що певних уточнень та доповнень потребують норми профільного національного законодавства щодо підстав для відмов у реєстрації торговельної марки або визнання її недійсною.

Зроблено висновок, що завдяки оновленню національного законодавства у сфері винахідництва була обмежена фармацевтична монополія та забезпечений вихід на ринок дійсно інноваційних лікарських засобів від виробників генеричних компаній. У роботі наголошено, що запровадження «положення Болар», боротьба з «вічнозеленими патентами», можливість ввезення на митну територію України активних фармацевтичних інгредієнтів для проведення досліджень з метою подальшої реєстрації лікарського засобу – ці зміни у національному патентному законодавстві сприятимуть розвитку фармацевтичної галузі, розширенню номенклатури виробництва доступних лікарських засобів, зростанню обсягів виробництва генеричних продуктів українськими компаніями та забезпечать баланс інтересів між виробниками доступних за ціною лікарських засобів та їх споживачами.

Четвертий розділ «Використання об'єктів права промислової власності у сфері трансферу технологій» складається з трьох підрозділів, у яких аналізується чинне національне законодавство у сфері трансферу технологій та відповідне законодавство окремих зарубіжних країн (США, КНР, Японії, Німеччини, Франції, Великої Британії, Португалії, Норвегії, Швеції, Швейцарії, Австрії, Бельгії, Японії, Канади, Італії, Республіки Білорусь тощо).

У *підрозділі 4.1. «Загальнотеоретичні аспекти сфери передачі технологій»* встановлено, що в Україні необхідними умовами активізації інноваційних процесів є проведення комплексу заходів, важливе місце серед яких займає система трансферу технологій. Але наразі негативні наслідки кризових явищ, які відбуваються в економіці України, та суттєве зменшення податкових пільг для трансферу технологій призвели до того, що в Україні помітно ускладнилось проведення наукових досліджень і розробок та впровадження нових технологій у виробництво.

У роботі звертається увага на те, що за українським законодавством трансфер технологій визначається суто через договірне поняття, а саме: через передачу технології, майнові права на яку переходять від однієї особи до іншої шляхом укладання цивільно-правового договору. Проте трансфер технологій – це, перш за все, процес передачі знань і досвіду з метою їх впровадження та підвищення рівня технологічного розвитку учасників. Запропоновано у профільному Законі закріпити розроблену авторську дефініцію «трансфер технологій» як передачу технології та/або її складових на підставі укладеного між творцем об'єкта права і набувачем двостороннього або багатостороннього договору, яким установлюються, змінюються або припиняються майнові права та обов'язки щодо технології та/або її складових з метою її (їх) впровадження учасниками цього процесу та підвищення рівня технологічного розвитку учасників.

Зроблено висновок, що забезпечення ефективного використання інтелектуального та науково-технологічного потенціалу України шляхом трансферу технологій у виробництво якісної та конкурентоспроможної

продукції, вимагає: вдосконалення законодавчої бази у сфері трансферу технологій; збільшення податкових пільг для трансферу технологій, що здійснюється за пріоритетними напрямками інноваційної діяльності; розроблення дієвих механізмів державної політики щодо передачі технологій; створення сприятливих умов для інноваційної діяльності; заохочення світових лідерів у сфері високих технологій до ринку України.

У підрозділі 4.2. *«Аналіз міжнародних угод, законодавства ЄС та окремих зарубіжних країн у сфері трансферу технологій»* аналізуються міжнародні угоди, позитивне право ЄС, досліджується досвід окремих зарубіжних країн (США, Німеччини, Японії, Франції, Великої Британії, КНР, Португалії, Норвегії, Швеції, Швейцарії, Австрії, Бельгії, Японії, Канади, Італії, Республіки Білорусь тощо) у сфері трансферу технологій.

Зроблено висновок, що провідне місце на світовому ринку у сфері трансферу технологій займають найрозвиненіші в технологічному відношенні країни – Китай, Японія, Німеччина, США, Велика Британія, Франція, Італія. Спеціальне законодавство зарубіжних країн у цій сфері передбачає різні цілі й порядок регулювання при продажу та закупівлі технологій, проте характеризується і загальними рисами. Як правило, законодавчими актами зарубіжних країн, а також і України, встановлюється порядок обов'язкової реєстрації договору щодо передачі технологій.

Аналіз практики країн США, Великої Британії, Японії у сфері трансферу технологій, створюваних за бюджетні кошти, доводить, що у цих країнах майнові права на об'єкти промислової власності, що фінансуються з бюджету, спочатку були закріплені за державою. Однак така практика законодавчого врегулювання даної сфери призвела до негативних наслідків, що спонукало уряди цих країн відмовитися від продовження такої політики. Нині у цих країнах суттєво змінилися підходи щодо визначення правоволоділця на результаті інтелектуальної діяльності. У разі, якщо такі об'єкти створені за державні кошти, то правами володіє не держава, а державні науково-дослідні організації, що є роботодавцями дослідника. Інший підхід до цього питання у таких країнах, як, зокрема, Німеччина, Російська Федерація, де законодавство у сфері трансферу технологій орієнтоване на посилення реалізації інтересів держави при введенні нових об'єктів у цивільний обіг і отримання доходів від їх комерціалізації.

Аналіз нормативно-правових актів ЄС у сфері наукових досліджень дозволяє виявити пріоритетні напрями розвитку сучасної інноваційної діяльності, серед яких формування єдиного економіко-правового простору та ринку високотехнологічної продукції. Встановлено, що в ЄС одним з основних механізмів реалізації політики стимулювання інноваційних науково-технологічних процесів є розробка і впровадження рамкових програм, спрямованих на формування цілісного європейського дослідницького простору без галузевого поділу, але з концентрацією на пріоритетних напрямках. В умовах

глобалізації такий підхід дозволяє країнам-членам ЄС мати високий рівень конкурентоздатності економіки, а взаємна інтеграція в рамках ЄС сприяє розвитку партнерських взаємовідносин між країнами та використанню об'єднаного інноваційного та науково-технічного потенціалу. Нині Україна стала асоційованим членом найбільшої Рамкової програми ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт 2020». Таке членство надало учасникам з України рівноправний статус з їхніми європейськими партнерами. Підписання Угоди про участь України у програмі ЄС «Горизонт 2020» посприяло розширенню участі українських науково-дослідних організацій та університетів у європейських наукових дослідженнях, а також розвитку партнерських взаємовідносин між Україною та ЄС.

У підрозділі 4.3. «Механізми врегулювання в Україні відносин у сфері трансферу технологій» проаналізовано досвід України у сфері трансферу інноваційних технологій та/або її складових. Зроблено висновок, що для розвитку сфери трансферу технологій з метою підвищення міжнародної конкурентоздатності України необхідно вдосконалити економіко-правову базу для забезпечення трансферу технологій шляхом внесення змін і доповнень до чинних законодавчих актів з метою створення привабливих соціально-економічних умов для передачі інноваційних технологій на державному рівні та забезпечення підтримки національного виробника. Звернута увага на те, що недосконалість чинної законодавчої бази у сфері передачі технологій дає можливість представникам зарубіжних фірм практично безперешкодно використовувати результати вітчизняних науково-технічних розробок, у тому числі створених за кошти державного бюджету України. Наголошено на тому, що лише активна участь держави у створенні відповідних центрів з трансферу технологій як на законодавчому рівні, так і за допомогою довгострокового фінансування, а також податкова підтримка розробників інновацій та споживачів, які проводять впровадження технологій та/або її складових, може розв'язати проблемні питання активізації інноваційних процесів в Україні.

У результаті дослідження, виконаного на основі аналізу нормативно-правових актів провідних зарубіжних країн, практики застосування їх норм, у роботі удосконалено механізм здійснення трансферу технологій та/або її складових з урахуванням світового досвіду у цій сфері. Запропоновано закріпити у Законі України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» положення щодо обов'язкової реалізації трансферу технологій та/або їх складових, створених або придбаних за бюджетні кошти протягом трьох років після їх створення (придбання).

П'ятий розділ «Приведення правового регулювання промислової власності України у відповідність до міжнародних договорів та законодавства ЄС» складається з трьох підрозділів, у яких проаналізовано міжнародно-правові механізми охорони промислової власності, досліджено інтеграційні процеси в ЄС у сфері охорони об'єктів права промислової

власності, визначено шляхи вдосконалення законодавства України у цій сфері до законодавства ЄС.

У підрозділі 5.1. «Міжнародно-правові механізми охорони промислової власності» проведено теоретичне дослідження усієї системи сучасної міжнародної охорони прав на об'єкти промислової власності, визначено її найбільш важливі поняття, з'ясовані основні чинники становлення та розвитку цієї охорони, деякі з яких до цього часу відіграють суттєву роль і були враховані при проведенні цього дослідження. Наголошено, що саме міжнародні договори у сфері інтелектуальної та, зокрема, промислової власності породжують найбільшу частку норм, що згодом знаходять своє закріплення як у регіональному (європейському), так і національному законодавствах. Однією з основних умов інтеграції України до міжнародної спільноти як рівноправного суб'єкта є відповідність її національного законодавства загальноприйнятим міжнародним нормам. До таких пріоритетних сфер віднесено і законодавство про охорону об'єктів права промислової власності.

У межах проведеного аналізу міжнародної охорони прав на об'єкти промислової власності особлива увага приділялася вивченню таких важливих питань, як сфера дії цієї охорони, принципи та права, які надаються нею. З цієї метою було досліджено основні положення універсальних міжнародних договорів про промислову власність. Установлено, що міжнародні договори гарантують громадянам України можливість отримання прав промислової власності в інших державах з мінімальними формальностями та витратами, а це, своєю чергою, сприяє розвитку зовнішньої торгівлі та виробництву конкурентоспроможної продукції.

У роботі звертається увага на те, що одним із пріоритетних напрямів у сфері охорони промислової власності в Україні є здійснення міжнародної політики з метою підвищення міжнародного іміджу нашої держави та її впливу на міжнародні процеси у цій сфері. Таке врегулювання прав матиме сенс у відстоюванні національних інтересів у рамках участі в керівних органах ВОІВ, участі в міжнародних проєктах, спрямованих на розвиток малих і середніх підприємств у зазначеній сфері. Надзвичайно важливим повинен стати й аналіз реалізації вітчизняного законодавства у сфері промислової власності з урахуванням міжнародного досвіду. Зроблено висновок, що всупереч тому, що наразі Україна є учасником багатьох міжнародних конвенцій та угод у сфері промислової власності, є членом Всесвітньої організації інтелектуальної власності, має власні інститути, що регулюють функціонування промислової власності як на національному, так і на міжнародному рівнях, основним недоліком є певна недооцінка значення об'єктів права промислової власності для економічного розвитку, а відтак – недостатня охорона об'єктів права.

У підрозділі 5.2. «Інтеграційні процеси в ЄС у сфері охорони об'єктів права промислової власності» досліджені історія становлення та інтеграційні процеси законодавства ЄС у сфері промислової власності.

Встановлено, що запровадження європейських інституційних механізмів оформлення прав та створення в ЄС єдиної системи охорони об'єктів промислової власності є закономірним результатом регіональної економічної інтеграції. Попри те, що інтеграційні процеси в ЄС у зазначеній сфері не завершені, можна констатувати, що нині в ЄС система права промислової власності є новим правовим явищем, що досить швидко та динамічно розвивається нарівні з національною та міжнародною правовими системами.

Наголошено, що аналіз національних норм у сфері промислової власності країн Європи та гармонізація й уніфікація цих норм в ЄС дозволяє виявити сучасні тенденції та шляхи розвитку інституту права промислової власності в країнах із розвиненим сегментом економіки високих технологій. Дослідження інтеграційного процесу права ЄС у сфері промислової власності надає змогу в Україні застосувати позитивний досвід ЄС та запропонувати конкретні шляхи вдосконалення національного законодавства в цій сфері до європейських норм.

Доведено, що прагнення України до європейської інтеграції зумовлює врахування позитивного досвіду відповідного законодавства ЄС. Таким чином, заходи, спрямовані на запровадження ефективних механізмів охорони інтелектуальної власності визначаються курсом приєднання України до ЄС, а відтак необхідністю дотримання всіх його норм щодо охорони об'єктів права інтелектуальної та, зокрема, промислової власності. При цьому тут важливе не просте копіювання тих чи інших підходів до охорони промислової власності, які проведені у законодавстві країн-членів ЄС, а системний науковий підхід до внутрішньої узгодженості та врахування всіх елементів позитивного права України. Від розв'язання цього питання залежить міцність економічного, науково-технічного розвитку України, а, отже, і формування ефективної інноваційної моделі, підвищення конкурентоспроможності у світі.

У підрозділі 5.3. «Шляхи наближення законодавства України у сфері охорони прав промислової власності до відповідного законодавства ЄС» досліджені проблемні питання приведення інституту промислової власності України у відповідність до законодавства ЄС та Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Проаналізовано правове регулювання охорони окремих об'єктів промислової власності як на європейському, так і на національному рівнях. Зроблено висновок про те, що наразі для України є проблемним питанням врегулювання сфери охорони прав на географічні зазначення. Прагнення України інтегруватись до ЄС потребує найвищого рівня необхідного законодавчого узгодження, яке полягатиме у виконанні досить жорстких вимог, зокрема й у сфері охорони прав на географічні зазначення, окреслених в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС. На підставі цього у дисертації вдосконалено механізм урегулювання в Україні сфери охорони прав на географічні зазначення продукції та захисту їх найменувань в єдиному просторі ЄС, який дозволить активно просувати національні географічні зазначення для споживачів у країнах-членах ЄС, обґрунтовуючи унікальність споживчих властивостей та

особливість виробництва даного об'єкта права, зокрема для того, щоб виявити й проаналізувати місцеві назви традиційних регіональних продуктів та обрати найбільш прийнятні з них. Запропоновано за допомогою медіа робити опитування споживачів, а саме: які з національних регіональних продуктів гідно зарекомендували себе на національному ринку для того, щоб надалі ці географічні зазначення мали змогу першочергово отримати державну реєстрацію як об'єкти права і в Україні, і в ЄС.

Зроблено висновок, що в цілому посилення охорони права на географічні зазначення матиме позитивні наслідки як для європейської, так і для української економіки. Це сприятиме росту довіри та визнання продуктів, назва яких містить географічні зазначення, дасть гарантії використання якісних товарів та приведе до зниження кількості підробок. Утім, очевидно, що товаровиробники, які без належної правової підстави будуть виготовляти продукцію із використанням захищених географічних зазначень, нестимуть значні фінансові втрати, які намагатимуться компенсувати шляхом підвищення цін на продукти зі зміненою назвою.

Установлено, що наразі інститут промислової власності України переважно відповідає позитивному праву ЄС та положенням Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Проте є окремі недоліки чинного національного законодавства, зокрема у сфері охорони прав на об'єкти промислової власності, що вимагає ґрунтовного теоретичного дослідження з метою приведення інституту промислової власності України до положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС й відповідного законодавства країн ЄС. Запропоновані шляхи подолання таких недоліків за допомогою внесення доповнень та змін до чинного законодавства України та наведене їх теоретичне обґрунтування. Доведено, що такі дії дозволять виконати зобов'язання нашої держави щодо приведення інституту промислової власності України у відповідність до законодавства ЄС та Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, що сприятиме приєднанню нашої держави до ЄС.

ВИСНОВКИ

У **Висновках** викладено найбільш важливі результати дисертаційного дослідження та сформульовано пропозиції щодо вдосконалення механізму охорони прав на об'єкти промислової власності, зокрема:

1. У результаті ґрунтовного вивчення і порівняльного аналізу законодавства України у сфері охорони промислової власності, відповідного законодавства країн ЄС, судової практики й наукових розробок, присвячених досліджуваній проблематиці, виявлено, що наразі в Україні проблемними питаннями є пошук механізмів ефективної охорони об'єктів права промислової власності відповідно до міжнародних норм та законодавства ЄС, цивільно-правового регулювання відносин у сфері трансферу технологій. Це створює

значні ускладнення в процесі застосування правових норм у сфері промислової власності, внаслідок чого зацікавленим особам не може бути забезпечена ефективна та швидка правова охорона на об'єкти права.

Чинне законодавство потребує подальшого вдосконалення, тим більше що розширення міжнародного співробітництва робить актуальним і необхідним перегляд чинних і розробку нових законопроектів у сфері охорони прав промислової власності, гармонізації вітчизняного законодавства з європейськими та міжнародними нормами.

2. Порівняння національного законодавства у сфері охорони прав на об'єкти промислової власності із правом країн Європи та інших провідних країн світу, вивчення специфіки положень, новацій зарубіжного правового регулювання в цій сфері, тенденції розвитку – представляють безперечний інтерес як з точки зору правотворчості, так і з погляду практичного використання досвіду зарубіжних країн для більш ефективної реалізації реформ в Україні. У зв'язку з адаптацією законодавства України до законодавства країн-членів ЄС варто спрямувати головну увагу на законодавство ЄС.

Приведення інституту промислової власності України у відповідність до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, законодавства країн-членів ЄС про промислову власність дозволить розв'язати проблемні питання, поставлені в цій роботі, і, зокрема, виконати зобов'язання нашої держави щодо вдосконалення законодавства у сфері охорони прав на об'єкти промислової власності до європейських норм, що сприятиме вступу України до ЄС.

3. У результаті ґрунтовного вивчення і порівняльного аналізу вітчизняного законодавства у сфері промислової власності, відповідного законодавства країн-членів ЄС, судової практики та наукових розробок, присвячених досліджуваній проблематиці, можна зробити наступні висновки, що видаються корисними для пошуку шляхів удосконалення законодавства України:

1) в ЄС приділяється значна увага новим об'єктам промислової власності, зокрема винаходам у галузі біотехнології та комп'ютерної технології, а також створенню якісних продуктів шляхом запровадження спеціальних механізмів виробництва та географічних зон. Це пояснюється тим, що наукові дослідження у сфері винахідництва є пріоритетними й промислово важливими для нинішнього етапу розвитку законодавства ЄС, а використання в межах спільного ринку зазначень походження сільськогосподарської продукції та географічних зазначень, природних мінеральних вод є одним із важливих кроків на шляху до того, щоб споживачі гарантовано мали можливість отримувати продовольчі товари високої якості;

2) на відміну від законодавства України, у сфері охорони промислових зразків в ЄС інакше визначено коло об'єктів, зовнішні ознаки яких можуть отримати охорону як промисловий зразок. Тому розширення об'єктів охорони як промисловий зразок, зокрема, шляхом охорони об'єктів нестійкої форми, які

в робочому режимі можуть бути охарактеризовані зовнішніми ознаками формоутворювальних виробів та розширення умов щодо визнання прав на промисловий зразок недійсними у судовому порядку – це ще один крок до гармонізації національного законодавства із законодавством ЄС у зазначеній сфері;

3) в цілому національне законодавство у сфері охорони торговельних марок відповідає законодавству ЄС. Певних уточнень та доповнень потребують норми законодавства України щодо підстав для відмов у реєстрації торговельної марки або визнання її недійсною.

4. Аналіз законодавства у сфері промислової власності окремих провідних країн світу (США, Німеччини, Японії, Франції, Великої Британії, КНР, Португалії, Норвегії, Швеції, Швейцарії, Австрії, Бельгії, Японії, Канади, Італії тощо) показав, що цікавими та виправданими видаються такі положення, які можуть бути найближчим часом імплементовані в національне законодавство:

1) визнання творця об'єкта права як первинного власника майнових прав на об'єкт, створений на замовлення за кошти бюджетного фінансування чи за державним контрактом, який потім у договірному порядку поступається цим правом дослідницькій організації, що є виконавцем замовлення та роботодавцем творця об'єкта права;

2) збалансування суб'єктивних прав та юридичних обов'язків сторін у договірних відносинах з приводу використання майнових прав на об'єкт, створений на замовлення за кошти бюджетного фінансування чи за державним контрактом;

3) закріплення за виконавцем замовлення майнових прав на об'єкт, який був створений на замовлення за кошти бюджетного фінансування чи за державним контрактом;

4) закріплення за державним замовником права на безоплатне використання об'єкта права, який був створений на замовлення за бюджетні кошти чи за державним контрактом.

5. У роботі запропоновано новий і перспективний напрям вирішення завдання стосовно охорони прав на об'єкт, створений у процесі виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт за бюджетні кошти, а саме:

1) визнання за творцем усіх особистих немайнових і первинних майнових прав на об'єкт права;

2) встановлення правового режиму об'єкта права;

3) визначення механізму реалізації між сторонами майнових прав інтелектуальної власності на створений об'єкт права;

4) збалансування суб'єктивних прав та юридичних обов'язків сторін у договірних відносинах щодо використання майнових прав на об'єкт права.

6. Необхідними умовами активізації інноваційних процесів в Україні є проведення комплексу заходів, важливе місце серед яких займає система

трансферу технологій. Але негативні наслідки кризових явищ, які наразі відбуваються в економіці України, та суттєве зменшення податкових пільг для трансферу технологій призвели до того, що в нашій державі помітно ускладнилось проведення наукових досліджень і розробок та впровадження нових технологій у виробництво.

7. У роботі проаналізовано законодавство ЄС і досліджено досвід провідних зарубіжних країн у сфері трансферу технологій. Зроблено висновок, що перспективним механізмом економічної стабілізації держави й однією з найважливіших складових інноваційного процесу є трансфер технологій. Вивчення досвіду технологічно розвинених зарубіжних країн у сфері трансферу технологій надасть змогу нашій державі розробити науково-теоретичні висновки та практичні рекомендації щодо вдосконалення законодавства України у цій сфері, що може стати підґрунтям для подальшого успішного економічного співробітництва України з провідними країнами світу.

8. У результаті дослідження, виконаного на основі аналізу нормативно-правових актів провідних зарубіжних країн (США, Німеччини, Японії, Франції, Великої Британії, КНР, Республіки Білорусь та інших), практики застосування їх норм, чинного законодавства України у сфері трансферу технологій, а також теоретичного осмислення наукових праць фахівців з права промислової власності, запропоновано вдосконалення механізму законодавчого регулювання трансферу технологій в Україні з урахуванням світового досвіду в цій сфері.

9. Визначальною рисою нового типу суспільства є суттєве підвищення ролі та значення інформації, засобів комунікації та технологій доступу, обробки та поширення інформації. Повнота відомостей, доступність і правдивість – ці чинники визначають інформаційну спрямованість правових можливостей у набутті, охороні та використанні об'єктів права промислової власності та новітніх технологій.

10. Прагнення України до європейської інтеграції зумовлює врахування позитивного досвіду відповідного законодавства ЄС. Такий підхід встановлений на вимогу країн-членів ЄС. Таким чином, заходи, спрямовані на запровадження ефективних механізмів охорони інтелектуальної та, зокрема, промислової власності, визначаються курсом приєднання України до ЄС, а відтак необхідністю дотримання європейських норм щодо охорони об'єктів права промислової власності. При цьому важливим є не просте копіювання тих чи інших підходів до охорони промислової власності, які проведені у законодавстві ЄС, а системний науковий підхід до внутрішньої узгодженості та врахування усіх елементів позитивного права України. Від розв'язання даного питання залежить міцність економічного, науково-технічного розвитку України, а, отже, і формування ефективної інноваційної моделі, підвищення конкурентоспроможності у світі.

11. Для вдосконалення системи охорони та захисту інтелектуальної власності наразі в Україні доцільно розробити й прийняти Кодекс України про

інтелектуальну власність. Вагомими чинниками для прийняття кодифікованого акту у сфері інтелектуальної власності є:

- свроінтеграційні процеси в Україні;
- створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності;
- суперечливі положення, неузгоджені норми, прогалини між спеціальними законами у сфері інтелектуальної власності та Книгою 4 ЦК України;
- завдання створення єдиної системи охорони права інтелектуальної власності, здатної належним чином захистити права зацікавлених осіб.

Саме Кодекс України про інтелектуальну власність зможе забезпечити повне, всебічне та безпосереднє регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності, що виключатиме необхідність деталізації його положень в інших законодавчих актах, характеризуватиметься широкою сферою застосування, забезпечить приведення структури законодавства у сфері інтелектуальної власності в цілісну логічну систему, що дасть змогу суттєво спростити правозастосування правових приписів у зазначеній сфері та їх праворозуміння.

Судові спори щодо охорони та захисту прав інтелектуальної власності є одними з найскладніших для розгляду, оскільки вимагають знання не лише специфічних юридичних аспектів, але й технічних. Тому і суддям, і суб'єктам права інтелектуальної власності було б набагато легше розібратися у цій складній сфері, якби законодавство інтелектуальної власності було систематизовано в одному акті – Кодексі України про інтелектуальну власність.

12. Європейська інтеграційна спрямованість України виступає наразі найсуттєвішим чинником реформ у всіх сферах суспільства. Аналіз наукової доктрини та практичних публікацій із врегулювання відносин у сфері приватного права дає підставу зробити висновок, що нині ЦК України потребує проведення термінової рекодифікації. Однак належне упорядкування норм у сфері інтелектуальної власності й зведення їх у якісну, послідовну і логічно обумовлену систему стане можливим лише у разі розробки Кодексу України про інтелектуальну власність як єдиного кодифікованого акта у сфері інтелектуальної власності. Саме такий акт зможе забезпечити всебічне та повне регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності, що виключатиме необхідність деталізації його положень в інших законодавчих актах, характеризуватиметься широкою сферою застосування, забезпечить приведення структури законодавства у сфері інтелектуальної власності в цілісну логічну систему, що дасть змогу суттєво спростити правозастосування правових приписів у зазначеній сфері та їх праворозуміння. Тому доцільно замість Книги 4 ЦК України та спеціального законодавства у сфері інтелектуальної власності, створити єдину систему охорони права інтелектуальної власності, здатної належним чином захистити права зацікавлених осіб.

13. Нині в усьому світі найважливішою проблемою є виготовлення вакцини та подолання вірусу COVID-19, який кожен день забирає тисячі людських життів. У такій ситуації людство не може чекати десятків років на

виготовлення вкрай необхідної вакцини. Українські вчені також мають долучитися до цієї місії. Проте, на думку вітчизняних експертів та фахівців, шанси на створення готової для застосування вакцини в Україні незначні. Усе через складність завдання, відсутність державної політики для підтримки вітчизняних інноваційних проєктів та обсягу необхідних інвестицій. Тому державна політика має здійснюватись з урахуванням пріоритетів у розвитку науки, підтримки найбільш важливих галузей виробництва, в яких використання новітніх досягнень техніки і технологій може забезпечити одержання найбільшого ефекту та віддачі. Вкладаючи кошти у вітчизняного виробника, Україна не лише заощадить на закупівлі вартісної імпоротної вакцини, а й вииграє час для порятунку хворих українців та підтримає цілу галузь національної науки й перспективних вітчизняних фахівців.

14. Завдяки оновленню національного законодавства у сфері винахідництва була обмежена фармацевтична монополія та забезпечений вихід на ринок дійсно інноваційних лікарських засобів від виробників генеричних компаній. Зокрема, по-перше, спеціальним законодавством у винахідницькій сфері встановлені нові суворі критерії патентоздатності корисної моделі, що свідчить про нову, безумовно позитивну тенденцію у майбутньому, коли патентуватимуть дійсно інноваційні препарати.

По-друге, володілець патенту на винахід, об'єктом якого є активний фармацевтичний інгредієнт лікарського засобу, більше не зможе розраховувати на автоматичне продовження строку чинності майнових прав на цей об'єкт права. Такі зміни були спрямовані на боротьбу з «вічнозеленими патентами».

По-третє, в спеціальне законодавство у сфері охорони прав на винаходи імплементоване так зване «положення Болар», необхідність якого давно обговорює фармацевтична спільнота. Запровадження «положення Болар» сприятиме зростанню обсягів виробництва генеричних продуктів українськими компаніями та забезпечить баланс інтересів між виробниками доступних за ціною лікарських засобів та їх споживачами.

По-четверте, наразі виробники генеричного продукту мають можливість ввозити на митну територію України активні фармацевтичні інгредієнти для проведення досліджень з метою подальшої ресстрації лікарського засобу.

В цілому, зміни у національному патентному законодавстві сприятимуть розвитку фармацевтичної галузі, в тому числі розширенню номенклатури виробництва доступних лікарських засобів.

15. У дисертаційному дослідженні запропоновано напрями суттєвого вдосконалення законодавства у сфері промислової власності, тлумачення термінів, що застосовуються, уточнено і конкретизовано норми щодо охорони винаходів, корисних моделей, промислових зразків, торговельних марок, комерційних найменувань, географічних зазначень, трансферу технологій.

Перспективи подальших досліджень приватно-правового механізму охорони промислової власності полягають у вивченні та аналізі позитивного

досвіду країн-членів ЄС щодо правового регулювання відносин у сфері охорони промислової власності. Це справить позитивний вплив на розвиток вітчизняної цивілістичної доктрини у зазначеній сфері, сприятиме подальшому вдосконаленню законодавства України про інтелектуальну власність та формуванню єдиної правозастосовної практики.

На основі наведених вище висновків підготовлено проєкт змін до законодавства України у сфері охорони прав на об'єкти промислової власності, який подано в Додатку 2 до дисертації.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

Монографії:

1. Ярошевська Т.В. Проблеми охорони прав промислової власності в Україні: монографія. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2020. 372 с.
2. Ярошевська Т.В. Охорона промислової власності в Україні в умовах європейської інтеграції: монографія. Кам'янське: ДДТУ, 2017. 452 с.

Розділ у колективній монографії:

3. Ярошевська Т.В. Становлення та розвиток в Україні системи правової охорони промислової власності. *Scientific approaches in jurisprudence: collective monograph* / Lohvinenko M., Kordunian I., etc. International Science Group. Boston: Primedia eLaunch, 2020. 213 p. Р. 33–40.

Наукові статті у фахових виданнях України:

4. Ярошевська Т.В. Шляхи вдосконалення законодавства України у сфері охорони прав на географічні зазначення до європейських стандартів та Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. №1. С. 42–45.
5. Ярошевська Т.В. Шляхи вдосконалення законодавства України у сфері охорони прав на промислові зразки до європейських стандартів та Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. №2. С. 46–49.
6. Ярошевська Т.В. Право держави Україна на об'єкти патентного права. *Право і суспільство*. 2017. №2. С. 57–62.
7. Ярошевська Т.В. Суб'єкти права на об'єкти промислової власності. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. №6. С. 92–95.
8. Ярошевська Т.В. Охорона винаходів та корисних моделей в країнах ЄС. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. №6. С. 100–104.
9. Ярошевська Т.В. Удосконалення механізмів врегулювання правовідносин у сфері трансферу технологій. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2018. №3. С. 95–99.

10. Ярошевська Т.В. Реформування законодавства України у сфері охорони промислової власності: цивільно-правовий аспект. *Часопис цивілістики*. 2019. №32. С. 82–88.

11. Ярошевська Т.В. Питання правової охорони майнових прав на об'єкти промислової власності. *Часопис цивілістики*. 2019. №33. С. 67–72.

12. Ярошевська Т.В. Становлення і розвиток прав людини в Україні та в окремих іноземних країнах. *Право України*. 2010. №11. С. 84–89.

13. Ярошевська Т.В. Інтеграційні процеси в ЄС у сфері охорони засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. *Право України*. 2013. №8. С. 201–207.

14. Ярошевська Т.В. Гармонізація та уніфікація норм в ЄС у сфері охорони промислових зразків. *Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право»*. 2013. №2. С. 179–181. URL: http://pap-journal.in.ua/wp-content/uploads/2020/07/2_2013.pdf.

15. Ярошевська Т.В. Становлення інституту права промислової власності в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2013. №4. Т. 1. С. 109–113.

16. Ярошевська Т.В. Поняття права промислової власності та його джерела. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013. №23. Т. 1. Ч. 1. С. 288–292.

17. Ярошевська Т.В. Проблемні питання охорони прав на об'єкти промислової власності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013. №24. Т. 1. С. 110–114.

18. Ярошевська Т.В. Досвід окремих закордонних країн у сфері трансферу технологій. *Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право»*. 2014. №7/8. С. 98–101. URL: <http://www.pap.in.ua/index.php/arhiv-vidannja/41>.

19. Ярошевська Т.В. Визначення поняття винаходу (корисної моделі) в патентному законодавстві України. *Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право»*. 2014. №1. С. 103. URL: <http://www.pap.in.ua/index.php/arhiv-vidannja/24>.

20. Ярошевська Т.В. Досвід закордонних країн щодо врегулювання відносин у сфері правової охорони промислових зразків та знаків для товарів і послуг. *Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право»*. 2015. №6. С. 13134. URL: http://pap-journal.in.ua/wp-content/uploads/2020/07/6_2015.pdf.

21. Ярошевська Т.В. Аналіз законодавства ЄС та окремих технологічно розвинених країн у сфері трансферу технологій. *Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий електронний журнал»*. 2015. №3. С. 860. URL: http://lsej.org.ua/3_2015/3_2015.pdf.

22. Ярошевська Т.В. Загальнотеоретичні аспекти у сфері передавання технологій. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2015. Том 2. №14. С. 12–15.

23. Ярошевська Т.В. Досвід закордонних країн щодо врегулювання відносин у сфері правової охорони винаходів. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. №6. Т. 1. С. 127–130.

Наукові статті в зарубіжних виданнях:

24. Ярошевская Т.В. Право на объект, созданный в процессе выполнения научно-исследовательских и опытно-конструкторских работ. *Leges si viata*. 2018. №10 (322). С. 129–132.

25. Yaroshevskaya T. The subjective rights of creators to objects of patent law. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2018. №6. P. 210–215.

26. Yaroshevskaya T. Improving the Mechanisms for the Protection and Commercialization of Industrial Property Right Objects in the Context of Ukraine's Integration into the EU. *Intellectus. Magazine of Intellectual Property*. 2020. №1–2. P. 102–108.

27. Yaroshevska T. An improvement of mechanisms of the regulation of legal relations in the field of technology transfer under conditions of the integration of Ukraine into the EU. *Theoretical and practical aspects of the development of the European Research Area: collective monograph / edited by authors*. 3rd ed. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2020. P. 282–303.

28. Yaroshevskaya T. Property right of the inventor to an object of industrial property under the legislation of Ukraine: problems and solutions. *Intellectus. Magazine of Intellectual Property*. 2020. №3–4. P. 81–87.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

29. Ярошевська Т.В., Ярошевська Я.С. Гармонізація та уніфікація норм в ЄС у сфері охорони засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. *Міжнародні читання з міжнародного права пам'яті професора П. Є. Казанського*: матеріали Міжнар. наук. конф. (Одеса, 2–3 листопада 2012 р.). Одеса: Фенікс, 2012. С. 581–584.

30. Ярошевська Т.В. Інтеграційні процеси в ЄС у сфері охорони засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. *Становлення громадянського суспільства в Україні: нормативно-правове підґрунтя*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 2 червня 2013 р.). Дніпропетровськ: ГО «Правовий світ», 2013. Т. 1. С. 72–75.

31. Ярошевська Т.В. Поняття промислової власності. *Пріоритетні напрямки розвитку правової системи України*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Донецьк, 25–26 жовтня 2013 р.). Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2013. С. 68–71.

32. Ярошевська Т.В., Данілов О.С. Наслідки судової реформи в Україні: актуальні питання сьогодення. *Юридичні науки: історія, сучасний стан та перспективи досліджень*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 13–14 грудня 2013 р.). Київ: Центр правових наукових досліджень, 2013. Ч. 1. С. 122–124.

33. Ярошевська Т.В. Проблемні питання врегулювання в Україні сфери трансферу технологій. *Двадцять четверті економіко-правові дискусії*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 28 лютого 2018 р.). Львів: Наукова спільнота, 2018. С. 96–98.

34. Ярошевська Т.В. Проблеми імплементації положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у сфері географічних зазначень. *Теорія та практика адаптації законодавства України до законодавства ЄС*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 8 червня 2018 р.). Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 276–278.

35. Ярошевська Т.В. Вдосконалення механізмів врегулювання в Україні відносин у сфері трансферу технологій. *Проблеми та перспективи розвитку підприємництва*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 30 листопада 2018 р.). Харків: ХНАДУ, 2018. С. 176–178.

36. Ярошевська Т.В. Актуальні питання вдосконалення законодавства України у сфері охорони прав на географічні зазначення. *Теоретичні та практичні проблеми застосування норм цивільного, трудового та господарського права в сучасних умовах*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 23 листопада 2018 р.). Дніпро: ДДУВС, 2018. С. 78–80.

37. Ярошевська Т.В. Особисті немайнові права творців на об'єкти патентного права. *Рівень ефективності та необхідність впливу юридичної науки на нормотворчу діяльність та юридичну практику*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 1–2 лютого 2019 р.). Харків: Східноукраїнська наукова юридична організація, 2019. С. 39–43.

38. Ярошевська Т.В. Удосконалення національного законодавства у сфері промислової власності в умовах інтеграції України до ЄС. *Україна в контексті міжнародних стосунків*: матеріали 7 Всеукр. наук.-практ. конф. (Кам'янське, 5–6 березня 2019 р.). Кам'янське: ДДТУ, 2019. С. 38–43.

39. Ярошевська Т.В. Реформування системи охорони промислової власності в умовах євроінтеграційних процесів в Україні. *Сутність та значення впливу законодавства на розвиток суспільних відносин*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 9 8 березня 2019 р.). Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2019. С. 36–39.

40. Ярошевська Т.В. Право на винахід, створений у процесі виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт. *Юридична наука в сучасному світі: здобутки та перспективи*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 27 вересня 2019 р.). Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2019. С. 65–68.

41. Ярошевська Т.В. Напрямки удосконалення регулювання приватних правовідносин у сфері промислової власності в умовах євроінтеграційних процесів в Україні. *Правове регулювання суспільних відносин в умовах демократизації української держави*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Одеса, 10–11 квітня 2020 р.). Одеса: МГУ, 2020. С. 71–75.

42. Ярошевська Т.В. Проблеми врегулювання в Україні правовідносин у сфері трансферу технологій в умовах європейської інтеграції. *Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів*: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Суми, 21–22 травня 2020 р.). Суми: СумДУ, 2020. С. 346–349.

43. Ярошевська Т.В. Зміст особистих немайнових прав творця на об'єкти промислової власності. *Юридична наука в XXI столітті: перспективні та пріоритетні напрями досліджень*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Запоріжжя, 8–9 травня 2020 р.). Запоріжжя: ЗНУ, 2020. С. 68–71.

44. Ярошевська Т.В. Право творця на об'єкт патентного права, створеного у процесі виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт. *Порівняльний аналіз цивільного, трудового, господарського та процесуального законодавства України та Литви*: матеріали круглого столу (Дніпро, 30 вересня 2020 р.). Дніпро: ДДУВС, 2020. С. 24–27.

45. Ярошевська Т.В. Проблемні питання створення та охорони біотехнологічних винаходів. *Trends in the development of modern scientific thought*: матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф. (Ванкувер, Канада, 23–26 листопада 2020 р.). С. 282–284.

46. Ярошевська Т.В. Удосконалення національного законодавства у сфері промислової власності: приватно-правовий аспект. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку приватного права в сучасних умовах*: матеріали Регіон. наук.-практ. конф. (Дніпро, 25 листопада 2020 р.). Дніпро: ДДУВС, 2020. С. 41–44.

47. Ярошевська Т.В. Актуальні питання охорони та безпеки об'єктів права промислової власності: приватно-правовий аспект. *Безпека в сфері інтелектуальної власності*: матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 3 грудня 2020 р.). Київ: КПВП, 2020. С. 82–84.

48. Ярошевська Т.В., Стеценко К.О. Реформа патентного законодавства України у сфері охорони прав на біотехнологічні винаходи. *Цивільне право і процес: витоки, здобутки і перспективи розвитку*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 18–19 грудня 2020 р.). С. 139–143.

Інші публікації, які додатково відображають наукові результати дисертації:

49. Ярошевська Т.В. Інтелектуальна власність. Практикум: навч. посібник. Дніпродзержинськ: ДДТУ, 2010. 187 с.

50. Цивільне право України: навч. посібник / Т. В. Ярошевська, Т. М. Алфьорова, І. Е. Берестова та ін. Київ: Хай-Тек Прес, 2013. 432 с. (глава 4, розділ 13).

АНОТАЦІЯ

Ярошевська Т.В. Охорона прав промислової власності: приватно-правовий аспект. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. – Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2021.

В роботі комплексно досліджено питання забезпечення приватно-правової охорони прав промислової власності в Україні в умовах європейської інтеграції, визначено основні напрями адаптації національного законодавства у сфері промислової власності до відповідного законодавства ЄС. Подано загальнотеоретичну характеристику національного та європейського механізмів охорони промислової власності. Досліджено поняття промислової власності, визначено правове становище суб'єктів права та зміст суб'єктивних прав на об'єкти промислової власності. Збалансовані суб'єктивні права та юридичні обов'язки сторін у договірних відносинах з приводу використання майнових прав на об'єкт, створений на замовлення у процесі виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт за бюджетні кошти. Проаналізовано проблемні питання врегулювання в Україні відносин у сфері трансферу технологій.

Внесено пропозиції про вдосконалення національного законодавства у сфері промислової власності, тлумачення термінів, що застосовуються. Розроблено практичні рекомендації щодо вдосконалення механізмів регулювання охорони прав на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, торговельні марки, географічні зазначення, трансферу технологій.

Ключові слова: інтелектуальна власність, промислова власність, охорона прав на об'єкти промислової власності, трансфер технологій, винахід, корисна модель, промисловий зразок, торговельна марка, комерційне найменування, географічне зазначення.

АННОТАЦИЯ

Ярошевская Т.В. Охрана прав промышленной собственности: частно-правовой аспект. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени доктора юридических наук по специальности 12.00.03 – гражданское право и гражданский процесс; семейное

право; международное частное право. – Национальный университет «Одесская юридическая академия», Одесса, 2021.

В работе комплексно исследованы вопросы обеспечения частно-правовой охраны промышленной собственности в Украине в условиях европейской интеграции, определены основные направления адаптации национального законодательства в сфере промышленной собственности к соответствующему законодательству ЕС. Представлена общетеоретическая характеристика национального и европейского механизмов охраны промышленной собственности. Исследованы понятие промышленной собственности, определено правовое положение субъектов права и содержание субъективного права на объекты промышленной собственности. Сбалансированы субъективные права и юридические обязанности сторон в договорных отношениях по поводу использования имущественных прав на объект, созданный по заказу в процессе выполнения научно-исследовательских и опытно-конструкторских работ за бюджетные средства. Проанализированы проблемные вопросы урегулирования отношений в сфере трансферта технологий.

Вносятся предложения, направленные на усовершенствования национального законодательства в сфере промышленной собственности, толкования применяемых терминов. Разработаны практические рекомендации по усовершенствованию механизмов правового регулирования имущественных прав интеллектуальной собственности на изобретения, полезные модели, промышленные образцы, торговые марки, географические указания, коммерческие наименования, трансферт технологий.

Ключевые слова: интеллектуальная собственность, промышленная собственность, охрана прав на объекты промышленной собственности, трансферт технологий, изобретение, полезная модель, промышленный образец, торговая марка, коммерческое наименование, географическое указание.

SUMMARY

Yaroshevskia T.V. Protection of industrial property rights: private-law aspect. – Manuscript.

A thesis for the degree of Doctor of Juridical Sciences in specialty 12.00.03. – Civil Law and Civil Procedure; Family Law; International Private Law. National University «Odessa Law Academy», Odessa, 2021.

An issue of ensuring the civil law protection of industrial property in Ukraine under conditions of European integration is investigated comprehensively; regulatory mechanisms of protection of rights to industrial designs, trademarks, inventions, utility models, geographical indications for alignment of the current legislation of Ukraine with the European standards are improved in the dissertation.

Section 1 «General Characteristics of institute of the Industrial Property Law» consists of three subsections, in which the research perspective is defined, the current legislation of Ukraine in the field of industrial property is analyzed, and the concept of industrial property law objects is examined. The conclusion is drawn that the solution of problematic issues related to protection of the specified field in Ukraine is feasible by means of: an establishment of compliance of the current national legislation's provisions with international agreements and with the legislation of the EU Member States; an improvement of a regulatory framework and a creation of effective mechanisms for protection of rights to industrial property objects, including financial and organizational support for scientific and research developments; an appropriate strategy of state innovative economic and legal policy for enhancing a competitiveness of domestic goods, works, services and an efficiency of protection of interests both of creators and legal right holders; specific suggestions and recommendations regarding an improvement of the legislation of Ukraine in the field of industrial property.

Section 2 «The Protection of Subjective Rights to Industrial Property Objects», which includes two subsections is devoted to research of a range of subjects of right to industrial property objects, and discloses an essence of subjective rights to industrial property objects. As a result of research it is reasoned a new and perspective direction of solving the problem of protection of right to that object of industrial property, which was created to order in a process of carrying out research and development works, design and development works, financed from budgetary funds. It includes a presumption of exclusiveness of creator's rights, an establishment of a legal regime of an object of right, a determination of mechanism for realization of property rights of the parties to a created object of industrial property and of legal regime of its use in civil circulation, balancing of subjective rights and legal obligations of the parties in contractual relations with taking into account interests of the creator of an object of right, of the performer of the order and investment state interests. A mechanism of realization of property rights to an object, created in a process of carrying out research and development works, design and development works, financed from budgetary funds, is developed.

Section 3 «The Problematic Issues of Legal Protection of Industrial Property» consists of three subsections, in which the current national legislation in the field of industrial property and the relevant legislation of certain foreign countries (the USA, the PRC, Japan, Germany, France, the United Kingdom, Italy, Spain, the Republic of Belarus, etc.) is analyzed. It is reasoned that in order to ensure the formation of common approaches and standards in provision of legal protection to industrial property objects in Ukraine, it is necessary to study the specifics of legislation and judicial practice of foreign countries

Section 4 «The Use of Objects of Industrial Property Right in the field of Technology Transfer», consists of three subsections, in which the current national legislation in the field of technology transfer and the relevant legislation of certain

foreign countries (the United States, Germany, Japan, France, the United Kingdom, the PRC, the Republic of Belarus, etc.) is analyzed. On the basis of analysis of a domestic experience and an experience of the leading countries in the field of technology transfer, a conclusion is drawn that only an active participation of the state in establishment of the relevant technology transfer centres', both at the legislative level and by means of a long-term financing, as well as tax support of innovation developers and consumers engaged in implementation of technology and/or its components, can resolve the problematic issues of activating innovation processes.

Section 5 «Bringing the Legal Regulation of Industrial Property of Ukraine in Compliance with the International Treaties and the European Standards» consists of three subsections, in which international legal mechanisms for industrial property protection are analyzed, the EU integration processes in the field of protection of industrial property right objects are investigated, ways of improvement the legislation of Ukraine in the field of industrial property protection to a level of the European standards are defined.

The theoretical conclusions based on results of the research allowed to formulate concrete proposals regarding an improvement of mechanisms of legal protection of industrial property in Ukraine in a process of implementation of the European standards and compliance with provisions of the Association Agreement between the EU and Ukraine

Keywords: intellectual property, industrial property, protection of rights to industrial property objects, technology transfer, invention, utility model, industrial design, trademark, trade name, geographical indication.

Підписано до друку 16.08.2021 р. Формат 60х90/16.
Ум.-друк. арк. 1,9. Тираж 100 прим. Зам. № 2108-14.

Видано і віддруковано в ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).

Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25.
Тел. +38 050 7775901 +38 048 7959160
e-mail: fenix-izd@ukr.net
www.feniksbooks.com